

การเปลี่ยนแปลงของวัดไทยสามัคคี ตำบลแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา

Submitted date: 15 June 2021

Revised date: 6 July 2021

Accepted date: 23 August 2021

ศิววรรณ มุลใจ^๑

แคทรียา อังทองกำเนิต^๒

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมประวัติความเป็นมา และข้อมูลเกี่ยวกับวัดไทยสามัคคี ตำบลแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวัดไทยสามัคคีเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิ และการเก็บข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยใช้แนวคิดคติชนสร้างสรรค์มาเป็นกรอบในการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า วัดไทยสามัคคีสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๖ เดิมภายในวัดมีเพียงพระอุโบสถและพระวิหารสำหรับประกอบศาสนพิธี จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มีผู้สนใจเข้ามาเยี่ยมชมวัดไทยสามัคคีจำนวนมากขึ้นจึงมีการพัฒนาวัดทั้งการสร้างพระพุทธรูป รูปเคารพ ศาสนสถานตลอดจนสถานที่ต่างๆ ในด้านการเปลี่ยนแปลงของวัดไทยสามัคคีที่เกิดขึ้นพบว่ามี การนำคติชนในสังคมประเพณีมาปรับใช้ในวัดทุประสงค์เพื่อรองรับบริบทการท่องเที่ยวเชิงศาสนา โดยการผลิตข้อความเชื่อผ่านวัตถุสัญลักษณ์ และในกิจกรรมการท่องเที่ยว ๑๒ เดือนพบทั้งการสืบทอดและการผลิตซ้ำ ผสมผสาน และการสร้างสรรค์ประเพณีใหม่

คำสำคัญ: วัดไทยสามัคคี การท่องเที่ยวเชิงศาสนา คติชนสร้างสรรค์

^๑ นักวิชาการศึกษา สังกัดวิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

^๒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คติชนวิทยา ปรัชญาและศาสนาคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Changes at Wat Thai Samakkhi in Mae Kasa Sub-District Mae Sot District, Tak Province to Accommodate Religious Tourism

Siriwon Moonjaiⁿ

Catthaleeya Aungthongkamnerd^e

Abstract

This research aimed to collect historical background and information on Wat Thai Samakki at Mae Kasa Sub-district, Mae Sot District, Tak Province and to study changes made to the temple in order to accommodate religious tourism. The data was collected from secondary sources, in-depth interviews conducted during a field trip and non-participant observations, employing creative folklore as a frame of study.

The results revealed that Wat Thai Samakkhi was built in 1943. At that time, there was only a main hall (*Phra Ubosot*) and a meeting hall (*Phra Viharn*) for performing rituals and ceremonies. It was not until 2010 that the temple became well-known and was visited by an increasing number of tourists. Since then, several changes have been made to the temple, including the construction of Buddha images, statues and buildings. The research found that folk culture was directly applied to accommodate people's need for religious trips; for example, the reproduction of traditional beliefs through symbols and material objects and the attempts to preserve cultures, blend the old and new and create new traditions in organizing a wide range of activities for tourists throughout the year.

Keywords: Wat Thai Samakkhi, Religious Tourism, Creative Folklore

ⁿ Educator, Bodhivijjalaya College, Srinakharinwirot University

^e Assistant Professor, Department of Linguistics, Folklore, Philosophy and Religion, Faculty of Humanities, Naresuan University

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Religious tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากผู้ที่นับถือศาสนาทุกศาสนาถือปฏิบัติกัน การเดินทางไปท่องเที่ยวเพื่อไปกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ชื่นชมความงามของศาสนสถาน และความงดงามของธรรมชาติที่ประดิษฐานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งในปัจจุบันการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวยังได้รับความนิยมโดยมีการจัดการท่องเที่ยวแบบสมัยใหม่ ด้วยวิธีคิดใหม่บนฐานความเชื่อเดิม เช่น การไหว้พระ ๙ วัด การท่องเที่ยวพระธาตุตามคติบูชาของล้านนา เป็นต้น (Nathalang, 2016, p. 24-25)

การท่องเที่ยวเชิงศาสนามีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรม (Heritage Tourism) ทั้งมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ และวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุเช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี (Nathalang, 2016, p. 25) และการท่องเที่ยวตามเทศกาล (Festival Tourism) ซึ่งจัดตามปฏิทินท่องเที่ยวในแต่ละปี (Nathalang, 2016, p. 26-27) จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงศาสนามีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ ไม่ใช่การท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อไปจาริกแสวงบุญเท่านั้น ด้วยเหตุนี้วัดต่าง ๆ จึงมีการพัฒนาวัดทั้งการพัฒนาศาสนาและจัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมากขึ้น จากงานวิจัยของ ภัชรบด ฤทธิ์เต็ม เรื่องรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรมในวัดสุปได้ว่า ในอดีตอัตลักษณ์การท่องเที่ยวในวัดภาคเหนือที่เป็นการท่องเที่ยวจาริกแสวงบุญเพื่อกราบนมัสการพระบาทพระธาตุตามตำนานพระเจ้าเลียบโลกและคติความเชื่อเรื่องชุธาตุ แต่ปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นไปเพื่อตอบสนองรูปแบบการใช้ชีวิตของคนปัจจุบันมากขึ้น วัดจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เน้นพุทธศิลป์ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงจิตธรรมที่เน้นความศรัทธา ความเชื่อ และประเพณีวัฒนธรรม เป็นต้น (Rittem, 2015, p. 1-23) ซึ่งจะเห็นได้ว่าวัดจัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่ปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของคนในสังคม มีการใช้ประเพณีวัฒนธรรมมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

เมื่อกล่าวถึงอำเภอแม่สวด จังหวัดตาก วัดไทยสามัคคีเป็นวัดหนึ่งที่โดดเด่นทั้งในด้านประติมากรรมและสถาปัตยกรรมตามแบบล้านนา มีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์พระเจ้าทันใจ ซึ่งชาวบ้านในพื้นที่และต่างพื้นที่ รวมถึงชาวเมียนมาต่างให้ความเคารพเลื่อมใสศรัทธา อีกทั้งวัดไทยสามัคคีเป็นวัดที่ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ดังจะเห็นได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ วัดได้สร้างพิพิธภัณฑ์โฮงหลวงเพื่อจัดแสดงวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตและความเชื่อแบบล้านนา รวมถึงจัดแสดงของเก่าของสะสมของท้องถิ่น วัดไทยสามัคคีและชาวบ้านในชุมชนมีเครือข่ายความร่วมมือด้านวัฒนธรรมประเพณีที่เข้มแข็งในการจัดกิจกรรมประเพณีต่างๆ เนื่องจากความโดดเด่นดังกล่าวในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ วัดไทยสามัคคีได้รับเลือกและสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมให้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมเที่ยวงานวัด ๕๕ เมืองรองบ้านเราเนื่องจากเป็นชุมชนต้นแบบของจังหวัดตากที่มีความพร้อมและความเข้มแข็ง (National News Bureau of Thailand, 2017)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นต้นมา วัดไทยสามัคคีมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเพิ่มมากขึ้น ทางวัดจึงมีการพัฒนาวัดทั้งสร้างพระพุทธรูป รูปเคารพศาสนสถานตลอดจนสถานที่ต่างๆ และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ๑๒ เดือน เช่น งานประเพณีล้านนาไหว้สาพระเจ้าทันใจรัตนมูเมือง ประเพณีถวายดอกกล้วยจะก่าบูชาพระเจ้าทันใจ เทศกาลกินอาหารพื้นเมือง บ้านไทยสามัคคี เป็นต้น ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสังเกตได้ว่าการนำคติชนมาปรับใช้เพื่อรองรับบริบทการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของวัดไทยสามัคคี ตำบลแม่กาษา อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก โดยใช้กรอบสมมติฐานของทฤษฎี “คติชนสร้างสรรค์” ในการศึกษาว่ามีการปรับใช้คติชนเพื่อรองรับบริบทการท่องเที่ยวเชิงศาสนาอย่างไร

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อรวบรวมข้อมูลประวัติความเป็นมา และข้อมูลเกี่ยวกับวัดไทยสามัคคี ตำบลแม่กาษา อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก
๒. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวัดไทยสามัคคี ตำบลแม่กาษา อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา

วิธีการดำเนินงานวิจัย

๑. ศึกษารวบรวมข้อมูลเอกสารจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา คติชนสร้างสรรค์ และข้อมูลเกี่ยวกับวัดไทยสามัคคี

๒. เก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากพระปลัดชัชวาล ดิกขุญาโน เลขาธิการวัดไทยสามัคคี

๓. วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล

๔. เรียบเรียงและนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ศิราพร ณ ถลาง (Nathalang, 2015 p. 121) ได้นำข้อมูลภาคสนามจากชุดโครงการวิจัย “คติชนสร้างสรรค์” พลวัตและการนำคติชนไปใช้ในสังคมไทยร่วมสมัย มาประมวลข้อมูลจนนำไปสู่บทสรุปของแนวคิดคติชนสร้างสรรค์ที่มีสมมติฐานดังนี้

“คติชนสร้างสรรค์” ในสังคมไทยร่วมสมัยเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เป็นการนำคติชนในสังคมประเพณีมาปรับใช้ด้วยวัตถุประสงค์ใหม่ๆ ในบริบทสังคมโลกาภิวัตน์ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวและบริบทสังคมข้ามพรมแดน ปรากฏการณ์ “คติชนสร้างสรรค์” ในลักษณะใหม่ ๆ นี้เป็นผลจากการปรับใช้คติชนอันเป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมท้องถิ่นไทยที่มีเดิมผนวกกับวิถีคิดในการผลิตซ้ำ ประยุกต์ ผสมผสานสร้างใหม่ หรือสร้างความหมายใหม่ในบริบทใหม่ ทำให้คติชนที่สืบทอดมาในสังคมประเพณีมีพลวัตที่ต้องอธิบายด้วยบริบทใหม่ในสังคมปัจจุบัน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะอาศัยสมมติฐานของแนวคิดดังกล่าวในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของวัดไทยสามัคคี ตำบลแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ว่านักศิษย์ในสังคมประเพณีมาปรับใช้ในวัตถุประสงคใหม่ ๆ เพื่อรองรับบริบทการท่องเที่ยวเชิงศาสนาอย่างไร

๑. ข้อมูลเกี่ยวกับวัดไทยสามัคคี ตำบลแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

๑.๑ ประวัติความเป็นมา

ภาพที่ ๑ บริเวณด้านหน้าวัดไทยสามัคคี

บันทึกภาพเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๓

วัดไทยสามัคคีเดิมชื่อว่า วัดเหนือ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ ๙ บ้านไทยสามัคคี ตำบลแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พื้นที่สร้างวัดไทยสามัคคีได้ถวายที่ดินจากนายจักร แผ่กาษา ซึ่งต่อมานายจักร แผ่กาษา ได้บวชเป็นเจ้าอาวาสองค์แรกของวัดไทยสามัคคีมีชื่อว่า พระอธิการวัน ชื่อของพระอธิการวันนั้นไม่ปรากฏในฐานทะเบียนข้อมูลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เนื่องจากในขณะนั้นยังเป็นวัดที่ตกสำรวจ และมีเจ้าอาวาสจนถึงปัจจุบันจำนวน ๘ รูปคือ พระอธิการทองหล่อ กนทวสุโส, พระปลัดบุญช่วย โสปาโก, พระอ้าย ปญญาวโร,

พระปู้ด ไชติธมโม, พระบุญธรรม ธมมปัญโญ, พระบุญเลิศ ธมมรโต, พระอธิการ บุญทา อคฺคณโณ, พระครูเมธาภิจโกศล (ธรรมจักร กนฺตวิโร) (Tikkhayano, personal interview, September 17, 2019)

ในช่วงประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ภายในวัดไทยสามัคคีมีเพียงพระอุโบสถ และพระวิหารสำหรับพระสงฆ์ประกอบศาสนพิธีทางพุทธศาสนาเท่านั้น ต่อมาประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้สร้างพิพิธภัณฑ์โฮงหลวงในบริเวณพื้นที่กุฏิเก่าที่ถูกไฟไหม้ภายในพิพิธภัณฑ์โฮงหลวงมีการจัดแสดงวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตและความเชื่อแบบล้านนา รวมถึงจัดแสดงของเก่าของสะสมของท้องถิ่น (Tikkhayano, personal interview, September 17, 2019) และในปี พ.ศ ๒๕๕๔ ทางวัดได้บูรณะปฏิสังขรณ์พระอุโบสถเดิมที่ชำรุดทรุดโทรมโดยเทหล่อเสาและคานด้วยเหล็กใหม่ เมื่อบูรณะปฏิสังขรณ์แล้วเสร็จ จึงขอพระราชทานวิสุงคามสีมา และฝังลูกนิมิตเพื่อเป็นที่ประกอบสังฆกรรมสำหรับพระภิกษุสงฆ์ พร้อมทั้งได้รับพระราชทานตราสัญลักษณ์ฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ตัดหน้าบ้านอุโบสถเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล (Kitkosol, 2017)

ภาพที่ ๒ พิพิธภัณฑ์โฮงหลวง

บันทึกภาพเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๓

พระครูเมธากิจโกศล (ธรรมจักร กนตวีโร) เป็นเจ้าอาวาสองค์สำคัญที่ทำให้วัดไทยสามัคคีพัฒนาจนจนถึงปัจจุบันนี้ท่านได้ทำให้วัดไทยสามัคคีเข้าไปอยู่ในฐานข้อมูลทะเบียนของสำนักพุทธ และเป็นผู้สร้างพระพุทธรูปหลวงพ่อทันทิใจในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ และในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ วัดไทยสามัคคีได้พัฒนาไปอย่างก้าวกระโดด เนื่องจากการเผยแพร่ข่าวเหตุการณ์งูเหลือมเลื้อยออกมาจากรถของคณะผู้ศรัทธาที่มาบวชที่วัดไทยสามัคคีเลื้อยไปที่หน้าตักพระเจ้าทันใจ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๓ ซึ่งเชื่อว่างูตัวดังกล่าวมากับพระเจ้าทันใจและมาร่วมอนุโมทนาบุญ ซึ่งงูตัวดังกล่าวมีลักษณะพิเศษคือ ไม่กินเนื้อสัตว์ จะกินเฉพาะผลไม้ ทราบได้จากการที่ชาวบ้านได้นำเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อไก่และไข่มาให้งูกิน แต่งูก็จะปัดเนื้อเหล่านั้นทิ้งทุกครั้ง และครั้งที่ ๓ เมื่อชาวบ้านเอาเนื้อสัตว์มาลองให้งูกินอีกครั้ง ชาวบ้านก็กลับไปฝันว่าถ้านำเนื้อสัตว์มาลองให้งูกินอีก งูตัวนี้จะไม่อยู่ที่วัดไทยสามัคคีแล้ว เพราะงูตั้งใจจะมาอยู่กับพระเจ้าทันใจ เรื่องนี้จึงได้กลายเป็นส่วนหนึ่งที่ปัจจุบันชาวบ้านถวายผลไม้แก่พระเจ้าทันใจด้วย ซึ่งเมื่อมีงูมาอยู่ที่วัดจึงทำให้มีผู้คนสนใจที่จะเข้ามาดูมาเที่ยววัดไทยสามัคคีมากขึ้น วัดไทยสามัคคีเริ่มเป็นที่รู้จักของชาวไทยและชาวเมียนมา โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวเมียนมาจากเมืองเมียวดี ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่ติดต่อกับอำเภอแม่สอด ได้นำเรื่องงูที่อยู่ในวัดไทยสามัคคีไปบอกต่อในประเทศของตน เมื่อมีผู้สนใจเข้ามายังวัดไทยสามัคคีจำนวนมากขึ้น ทำให้วัดไทยสามัคคีเริ่มพัฒนาขึ้น โดยเริ่มมีการตกแต่งวัด พื้นปู วัฒนธรรมประเพณี และขอความร่วมมือจากชาวบ้าน ด้วยความสามัคคีอย่างเหนียวแน่นของชาวบ้านได้ร่วมกันพัฒนาวัดด้วยกำลังทรัพย์และกำลังกาย ไม่ว่าจะเป็นการบริจาคเงินเพื่อพัฒนาวัด การช่วยกันปัดกวาดเช็ดถูดูแลความสะอาดเรียบร้อยของวัด และถึงแม้ว่างูตัวดังกล่าวจะมาอยู่ที่วัดได้เพียง ๙ เดือนก็หายไปในช่วงก่อนออกพรรษา ๑ อาทิตย์ แต่ผู้คนก็ยังแวะเวียนมากราบไหว้พระเจ้าทันใจ และมาเที่ยวชมความสวยงาม จนทำให้วัดไทยสามัคคีเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมาจนถึงทุกวันนี้ (Tikkhayano, personal interview, September 17, 2019)

๑.๒ พระพุทธรูป เทวรูป รูปเคารพ ศาสนสถาน และสถานที่ภายในวัดไทย สามัคคี

พระเจ้าทันใจรัตนมุงเมือง

พระเจ้าทันใจรัตนมุงเมืองสร้างขึ้นเมื่อประมาณปีพ.ศ. ๒๕๔๘ ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ภายในอุโบสถของวัดไทยสามัคคี พระเจ้าทันใจเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ เหตุที่เรียกพระเจ้าทันใจนั้นเพราะพิธีการสร้างไม่เหมือนพระพุทธรูปทั่วไป กล่าวคือ การทำพิธีปั้นองค์พระมีกำหนดการที่สลับซับซ้อนมากมายตามพิธีการแบบล้านนาที่ พระอริยสงฆ์ได้กำหนดไว้ คือ การปั้นต้องแล้วเสร็จภายในวันเดียวก่อนพระอาทิตย์ตกดิน ตลอดพิธีปั้นต้องทำพิธีเจริญพระพุทธรูปมนต์ตลอดจนเสร็จ และเมื่อเสร็จต้องทำพิธีเบิกเนตรตลอดทั้งคืนตามพิธีล้านนา วัสดุอุปกรณ์ในการจัดสร้างต้องสะอาด บริสุทธิ์และเป็นมงคล มีอวัยวะภายในที่ทำด้วยเงินแท้พร้อมทั้งกระดูกที่ทำจาก ไม้มงคลของล้านนา พระเจ้าทันใจรัตนมุงเมืองเป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชน โดยทั่วไป ซึ่งเดินทางมาราบไหว้เพื่อเป็นพุทธานุสตรระลึกถึงคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และขอพรให้มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตโดยเชื่อว่าสำเร็จ โดย “ทันใจ” (Kitkosol, 2017)

ภาพที่ ๓ พระเจ้าทันใจรัตนมุงเมือง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๓

พระพุทธรูปปางประสูติ

พระพุทธรูปปางประสูติสร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นพระพุทธรูปก่ออิฐถือปูนความสูง ๙ เมตร สร้างตามพระพุทธรูปจากลุมพินีวัน ประเทศเนปาล พระพุทธปฏิมาปฐมบรมศาสดาโลก (ปางประสูติ) พระพุทธรูปปางประสูติเป็นปางพระพุทธรูปที่เกิดขึ้นจากเมื่อครั้งที่พระบรมโพธิสัตว์จุติจากดุสิตเทวโลก ประสูติในอิริยาบถยืนหันพระพักตร์ไปทางเหนือ เสด็จย่างพระบาทไป ๗ ก้าว มีดอกบัวผุดขึ้นมารองรับ ๗ ดอก เชื่อว่าผู้ที่ได้บูชาพระพุทธรูปปางประสูติจะเป็นผู้ที่ได้เริ่มต้นชีวิตอันเจริญรุ่งเรืองเพราะปางประสูติถือเป็นอากัปภิกขะเริ่มแรกของพระพุทธเจ้า (Kitkosol, 2017) เหตุที่สร้างพระพุทธปางประสูติเนื่องจากพระครูเมธากิจโกศล เจ้าอาวาสได้รูปแบบและแนวคิดจากการได้ทุนไปศึกษาดูงานที่ประเทศอินเดียและเนปาล เป็นเวลา ๑ อาทิตย์ เมื่อท่านได้เห็นพระพุทธรูปปางประสูติที่ประเทศเนปาล จึงเกิดแนวคิดว่าจะนำมาสร้างไว้ที่แม่สอด เพราะในอำเภอแม่สอดยังไม่มีวัดใดสร้าง รวมถึงจะได้เป็นเป็นพุทธาสนุคติแก่ผู้ที่เข้ามากราบไหว้ (Tikhayano, personal interview, September 17, 2019)

พระพุทธเมตตา

พระพุทธเมตตาสร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นพระพุทธรูปหินอ่อนเนื้อสีเขียวมรกตมีขนาดหน้าตัก ๖๐ นิ้ว สร้างจากหินอ่อนบริสุทธิ์ไม่มีรอยร้าวหรือรอยแตกของเนื้อหินตลอดจนถึงการเจียนของหินชนิดอื่น (Kitkosol, 2017)

พระมหาโมฬีสีหะเมืองฉอด

พระมหาโมฬีสีหะเมืองฉอดสร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๕ รูปแบบศิลปกรรมเป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องศิลปะพม่าประยุกต์เข้ากับพระพุทธรูปปางมารวิชัยศิลปะสมัยอยุธยา (Kitkosol, 2017)

พระโพธิสัตว์กวนอิม

พระโพธิสัตว์กวนอิมสร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๕ แกะสลักจากไม้สองคำทั้งต้น มีความสูงประมาณ ๕.๖๕ เมตร เป็นท่อนไม้ขนาดใหญ่ที่ลี้มเองตามธรรมชาตินำมาจากป่าชุมชนห้วยขยง บ้านแม่กั๊กหลวง ด้วยแรงศรัทธาของชาวบ้าน

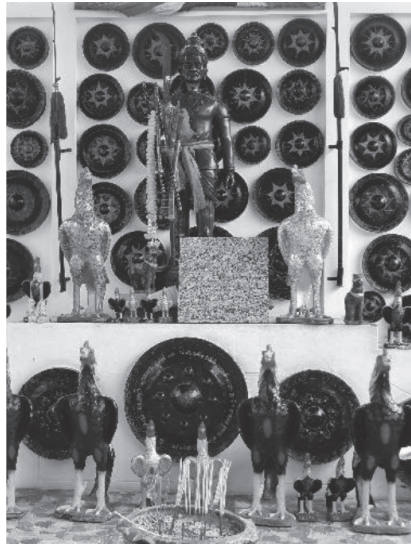
ในชุมชนจำนวน ๒๐๐ คนช่วยกันลากจูงท่อนไม้ใหญ่จากป่าชุมชนห้วยขุ่นมาที่วัดไทยสามัคคี และมีกลุ่มชาวจีนช่วยสนับสนุนเงินในการสร้างเจ้าแม่กวนอิม โดยใช้ระยะเวลาในการแกะสลัก ๖ เดือนจึงแล้วเสร็จ (Kitkosol, 2017)

ภาพที่ ๔ พระโพธิสัตว์กวนอิม
บันทึกภาพเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๓

เจ้าพ่อพะวอ

เจ้าพ่อพะวอสร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๓ แกะสลักจากไม้ขนุนทอง อายุราว ๒๐๐ ปี มีขนาดความสูง ๒ เมตร ทำพิธีเทวาทิเชกโดยพระเกจิอาจารย์ ตั้งประดิษฐานให้เยาวชนรุ่นหลังได้กราบไหว้ระลึกถึงคุณงามความดีและการเสียสละของเจ้าพ่อพะวอ (Kitkosol, 2017)

ภาพที่ ๕ เจ้าพ่อพะวอ
บันทึกภาพเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๓

พระพิษเนศปางอุดมทรัพย์สินพูนทวี

พระพิษเนศปางอุดมทรัพย์สินพูนทวีสร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๗ แกะสลักจากเศษไม้สักทองประมาณ ๑,๐๐๐ ชิ้น ใช้เทคนิคช่างโบราณในการเชื่อมเศษไม้แต่ละชิ้นอย่างประณีต ซึ่งปัจจุบันเป็นพระพิษเนศไม้แกะสลักที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดตาก (Kitkosol, 2017)

ภาพที่ ๖ พระพิฆเนศปางอุดมทรัพย์สินพูนทวี
บันทึกภาพเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๓

ราหูอมจันทร์

ราหูอมจันทร์ สร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีขนาดใหญ่สูงประมาณ ๑๐ เมตร สร้างอยู่ด้านหน้าบริเวณทางเข้าวัด (Kitkosol, 2017)

ภาพที่ ๗ ราหูอมจันทร์
บันทึกภาพเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๓

พระบรมธาตุเจดีย์ศรีเมืองหนอง (พุทธคยาจำลอง)

พระบรมธาตุเจดีย์ศรีเมืองหนอง (พุทธคยาจำลอง) เริ่มสร้างเมื่อประมาณ ปี ๒๕๕๕ แผนการก่อสร้างจะแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๕ รูปแบบการก่อสร้างมีรูปแบบ เช่นเดียวกับเจดีย์พุทธคยา ประเทศอินเดีย โดยพระบรมธาตุเจดีย์ศรีเมืองหนอง พุทธคยานี้มีความสูง ๔๐ เมตร กว้าง ๒๓.๖๐ เมตร (Kitkosol, 2017)

ภาพที่ ๘ พระบรมธาตุเจดีย์ศรีเมืองหนอง (พุทธคยาจำลอง)

บันทึกภาพเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๓

ศาลาพญานาค

ศาลาพญานาค สร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นศาลาประดิษฐาน พญานาคหินอ่อน สร้างขึ้นเพื่อระลึกถึงงูที่มาอาศัยอยู่บนหน้าตักของหลวงพ่อดำใน บริเวณศาลาล้อมรอบด้วยบ่อน้ำทิพย์ จุดเด่นของศาลาคือ ตัวหลังคามีรูปแบบ สถาปัตยกรรมที่ผสมผสานระหว่างศิลปะพม่าและศิลปะล้านนา^๔ (Kitkosol, 2017)

^๔ ศิลปะพม่าแบบหลังคาทรงปราสาทซ้อน หรือ ทรงพญาธาตุ

ภาพที่ ๙ ศาลาพญานาค
บันทึกภาพเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๓

สวนหินหอยล้านปีสืมหาราช

สวนหินหอยล้านปีสืมหาราช สร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นสถานที่ประดิษฐานองค์จำลองของพระเจ้าตากสินมหาราช พ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระนเรศวรมหาราช และพระนารายณ์มหาราช ขนาดเท่าองค์จริง บริเวณโดยรอบจะประดับด้วยฟอสซิลหอยล้านปีที่ขุดค้นพบด้านหลังบริเวณวัด รวมถึงมีไม้نانาพรณล้อมรอบอย่างสวยงาม (Kitkosol, 2017)

นอกจากนี้ในวัดยังมีร้านค้าขายของฝากของที่ระลึก มีโฮงทานที่มีขนมจีนน้ำหยวก^๖ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนบริการตั้งแต่ ๑๐.๐๐-๑๕.๐๐ น. ในวันเสาร์-อาทิตย์ และวันสำคัญทางพุทธศาสนา โดยวัดได้สร้างขึ้นในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ และมีร้านกาแฟซึ่งสร้างขึ้นในช่วงประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๕

๑.๓ ประเพณีและกิจกรรมของวัดไทยสามัคคี

ประเพณีและกิจกรรมของวัดไทยสามัคคีแต่เดิมนั้นจัดขึ้นเนื่องในโอกาสวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา ทำบุญถวายเทียนพรรษา ตักบาตร ฟังธรรม วันออกพรรษา ทำบุญ ฟังธรรม ทำกิจกรรมร่วมกุศลตักบาตรเทโวโรหณะ

^๖ อาหารพื้นบ้านของชาวบ้านไทยสามัคคี น้ำหยวกทำจากหยวกกล้วย เนื่องจากเป็นวัตถุดิบที่หาง่ายในท้องถิ่น

วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันวิสาขบูชา ทำบุญ ตักบาตร ฟังธรรม เวียนเทียน รอบพระอุโบสถ แต่ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นต้นมา นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวและ เยี่ยมชมวัดไทยสามัคคีเป็นจำนวนมาก วัดไทยสามัคคีจึงได้รื้อฟื้นประเพณีต่างๆ และ จัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว ๑๒ เดือนขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวภายใต้ความคิดว่า “วัดไทยสามัคคี ทำบุญได้ทั้งวัน ท่องเที่ยวได้ทุกเดือน มาเยือนได้ทั้งปี” ดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางประเพณีและกิจกรรมของวัดไทยสามัคคี

เดือน	ประเพณีและกิจกรรม
มกราคม	- เทศกาลทำบุญขึ้นปีใหม่ มีกิจกรรมการสวดมนต์ข้ามปีอาเซียน (มีการสวดมนต์ทั้งภาษาไทยและภาษาพม่า) - เทศกาลเดือนสี่จี่ข้าวหลาม ชาวบ้านจะเผาข้าวหลามและนำ ข้าวหลามมาทำบุญที่วัด - วันเด็กแห่งชาติวัดไทยสามัคคี มีกิจกรรมเด็กและเยาวชนวิดิพุทธ งานประเพณีล้านนาไหว้สาพระเจ้าทันใจรัตนมุงเมือง มีพิธี สืบชะตาหลวง มีขบวนแห่รูปจำลองของพระเจ้าทันใจโดยใช้ เกรียนโบราณในการแห่ขบวน มีการแสดงฟ้อนรำแบบล้านนา ของชาวบ้านและเยาวชนหมู่บ้านไทยสามัคคี
กุมภาพันธ์	- เทศกาลตรุษจีนวัดไทยสามัคคี มีโรงทานอาหารจีนให้ผู้ที่มา ร่วมงานได้รับประทาน มีพิธีสักการบูชากราบไหว้เจ้าแม่กวนอิม - ประเพณีเข้าวัดทำบุญ ปลูกต้นไม้ วันมาฆบูชา โดยก่อนจะถึง วันมาฆบูชาประมาณ ๑-๒ วัน ชาวบ้านและพระสงฆ์จะไปปลูกต้นไม้ ที่ป่าชุมชน และในวันมาฆบูชาจะมีการสวดมนต์ มีการเทศนา ธรรม และการเวียนเทียนอาเซียน (ชาวเมียนมาและชาวไทย ร่วมเวียนเทียนด้วยกัน)

ตารางประเพณีและกิจกรรมของวัดไทยสามัคคี (ต่อ)

เดือน	ประเพณีและกิจกรรม
มีนาคม	- เทศกาลกินอาหารพื้นเมือง บ้านไทยสามัคคี ชาวบ้านในหมู่บ้านไทยสามัคคีมาช่วยกันทำอาหารภายในวัด และนำอาหารที่ทำมาให้ผู้เข้าร่วมงานได้รับประทานกันฟรี อาหารพื้นเมืองที่ทำเช่น น้ำพริก น้ำปู ส้มตำ แกงแค ขนมจีนน้ำยวก เป็นต้น นอกจากนี้ชาวบ้านในหมู่บ้านไทยสามัคคีก็นำผลิตภัณฑ์ชุมชนมาวางขายภายในงานได้แก่ ผลผลิตทางการเกษตรของชาวบ้าน และขนมพื้นเมือง (ข้าวแต๋น ขนมวง)
เมษายน	- เทศกาลสงกรานต์ประเพณีแห่พระพุทธรูปขึ้นใจ เทพธิดาขึ้นใจ วัดไทยสามัคคี โดยคัดเลือกเด็กและเยาวชนในชุมชน มีกิจกรรมขนทรายเข้าวัด มีการแห่ไม้ค้ำสะหลี มีการทำโรงทานเลี้ยงอาหารแก่ผู้ที่มาร่วมงาน - ประเพณีล้านนาสงฆ์พระเจ้าทันใจปีใหม่เมือง
พฤษภาคม	ประเพณีสืบชะตาป่าชุมชนห้วยขนุน ปลุกป่า สร้างฝายชะลอน้ำ
มิถุนายน	ประเพณีเข้าวัดทำบุญวันวิสาขบูชาถวายข้าวพระพุทธรูป
กรกฎาคม	- ประเพณีถวายดอกกล้วยจะก่า ^๓ บูชาพระเจ้าทันใจ ชาวบ้านหมู่บ้านไทยสามัคคีและผู้ที่มีศรัทธานำดอกกล้วยจะก่าซึ่งเป็นดอกไม้พื้นเมืองออกดอกในช่วงเดือนมิถุนายน-ตุลาคม มากราบไหว้ขอพรและถวายพระเจ้าทันใจรัตนมุงเมืองเป็นพุทธบูชา รวมถึงทำบุญตักบาตรพระสงฆ์ มีโรงทานเลี้ยงผู้ที่มาร่วมงาน และชาวบ้านในหมู่บ้านไทยสามัคคีก็นำผลิตภัณฑ์ชุมชนมาวางขายภายในงานได้แก่ ผลผลิตทางการเกษตรของชาวบ้าน และขนมพื้นเมือง (ข้าวแต๋น ขนมวง)

^๓ ดอกกล้วยจะก่าหลวง หรือดอกเข้าพรรษา

ตารางประเพณีและกิจกรรมของวัดไทยสามัคคี (ต่อ)

เดือน	ประเพณีและกิจกรรม
กรกฎาคม (ต่อ)	- เทศกาลเข้าพรรษาวัดไทยสามัคคี มีกิจกรรมแห่เทียนพรรษาของชาวบ้านหมู่บ้านไทยสามัคคี โดยใช้เกวียนโบราณในการแห่เทียนพรรษา ภายในเกวียนตกแต่งด้วยดอกกล้วยจะก่าซึ่งเป็นดอกไม้พื้นเมือง โดยชาวบ้านตั้งขบวนแห่เทียนพรรษารอบหมู่บ้าน และนำเทียนพรรษาไปถวายพระวัดไทยสามัคคี
สิงหาคม	เทศกาลวันแม่แห่งชาติวัดไทยสามัคคี มีกิจกรรมรับบริจาคโลหิต มอบรางวัลให้กับแม่ดีเด่น และลูกดีเด่นบ้านไทยสามัคคี ประกวดภาพถ่ายเกี่ยวกับแม่จากทั่วประเทศที่ส่งเข้ามาประกวดวาดภาพจากเด็กในเขตพื้นที่ ๕ อำเภอชายแดนจังหวัดตาก
กันยายน	- กิจกรรมเดินท่องเที่ยวป่าชุมชน ชมปุราขินี และชมดอกกระเจียวป่า - เทศกาลกินเจพระเจ้าทันใจ มีโรงทานอาหารเจให้ได้กินตลอดทั้งวัน
ตุลาคม	เทศกาลทำบุญวันออกพรรษา (ตักบาตรเทโวโรหณะ) ชาวบ้านและผู้ศรัทธานำข้าวสารอาหารแห้งมาทำบุญตักบาตร
พฤศจิกายน	ประเพณียี่เป็งลอยกระทงวัดไทยสามัคคี เทศกาลลอยกระทงจะมีกิจกรรมประกวดนางนพมาศสูงวัย แห่กระทงแบบพื้นเมืองโดยใช้เกวียนโบราณแห่รอบหมู่บ้าน ฟังอาณิสสงส์ผางประทีป
ธันวาคม	กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติวัดไทยสามัคคี นำรูปพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมาจัดแสดงในวัดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกิจกรรมได้รับชม

(Tikkhayano, personal interview, September 17, 2019)

๒. ปราบกฎการณการเปลี่ยนแปลงของวัดไทยสามัคคีเพื่อรองรับบริบทการทองเทียว จาริกแสวงบุญ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในวัดไทยสามัคคี ตำบลแม่ภาษา อำเภอมะสออด จังหวัดตาก จะเห็นไดว่านาคิตชนได้แก่ ความเชื่อ ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ มาผลิตซ้ำ ประยุกต์ ผสมผสาน มาเสนอในลักษณะของการสร้างพระพุทธรูป เทวรูป รูปเคารพ การสร้างวัตถุมงคลต่างๆ และการจัดประเพณีและกิจกรรมการทองเทียว ๑๒ เดือน ด้วยวัตถุประสงคเพื่อรองรับนักทองเทียวทั้งชาวไทยและชาวเมียนมาซึ่งเข้ามาทองเทียว ณ วัดไทยสามัคคีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการปรับใช้คิตชนด้วยวัตถุประสงคใหม่สอดคล้องกับสมมติฐานแนวคิดคิตชนสร้างสรรค์ของศิริพร ณ ถลาง (Nathalang, 2016, p. 121) ที่ว่า “คิตชนสร้างสรรค์” ในสังคมไทยร่วมสมัยเป็น ปราบกฎการณทางสังคมที่นำคิตชนในสังคมประเพณีมาปรับใช้ด้วยวัตถุประสงคใหม่ ๆ ในบริบทสังคมโลกาภิวัตน์ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ การทองเทียวและบริบทสังคมข้ามพรมแดน ปราบกฎการณ “คิตชนสร้างสรรค์” ในลักษณะใหม่ ๆ นี้เป็นผลจากการปรับใช้คิตชนอันเป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมทองถิ่นไทยที่มีเดิมผนวกกับวิธีคิดในการผลิตซ้ำ ประยุกต์ ผสมผสานสร้างใหม่ หรือสร้างความหมายใหม่ในบริบทใหม่ ทำใหคิตชนที่สืบทอดมาในสังคมประเพณีมีพลวัตที่ต้องอธิบายด้วยบริบทใหม่ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งจากปราบกฎการณการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของวัดไทยสามัคคี ตำบลแม่ภาษา อำเภอมะสออด จังหวัดตาก พบว่านาคิตชนในสังคมประเพณีมาปรับใช้ ในวัตถุประสงคเพื่อรองรับบริบทการทองเทียวเชิงศาสนาตั้งนี้

๒.๑ การผลิตซ้ำความเชื่อผ่านวัตถุสัญลักษณ์

นอกจากวัดไทยสามัคคีจะสร้างพระพุทธรูปเพื่อใหผู้ที่มาทองเทียวได้กราบไหว้ เพื่อความเป็นสิริมงคลแล้วยังจะเห็นไดว่าพระพุทธรูป เทวรูป และรูปเคารพที่สร้างขึ้น ภายในวัดไทยสามัคคีนั้น มาจากการนำความเชื่อในทองถิ่น ในสังคมไทย และในบริบทสังคมข้ามพรมแดน มาผลิตซ้ำในรูปแบบวัตถุสัญลักษณ์ เพื่อรองรับผู้ศรัทธาและนักทองเทียวจากหลากหลายกลุ่มและความเชื่อได้มาเคารพสักการะ ซึ่งการผลิตซ้ำในรูปแบบวัตถุสัญลักษณ์ที่เป็นรูปธรรมที่ช่วยให้ผู้ที่มีความเชื่อความศรัทธา รับรู้ถึงความหมายและคุณค่าเดิมดังที่ ฐิสรา ขมะวรรณ ได้กล่าวถึงการผลิตซ้ำ

ในปริณิถนาทางศาสนาและพิธีกรรม สิ่งที่ใช้ผลิตซ้ำภาพพจน์ของพระเจ้าเช่น รูปหล่อ ภาพเหมือนกลายเป็นงานศิลปะไป แต่ประเด็นของระบบการผลิตซ้ำนี้ไม่ได้อยู่ที่ว่าตัวของมันเป็นศิลปะหรือไม่ แต่มันผลิตซ้ำภาพลักษณ์ ความหมายคุณค่าที่ยึดถือกันในกลุ่มหนึ่ง โดยใช้เครื่องมือต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการปั้น การพิมพ์ การคัดลอก ตลอดจนถึงการพิมพ์อย่างเป็นระบบในทุกวันนี้ โดยอย่างยิ่งในสังคมสมัยใหม่ที่เทคโนโลยีการผลิตที่ซับซ้อน ไม่เพียงแต่ระบบการพิมพ์ แต่รวมถึงระบบการกระจายเสียง ระบบการแพร่ภาพ สิ่งที่สำคัญคือเทคโนโลยีการผลิตเหล่านี้ ไม่เพียงแต่ผลิตซ้ำความหมาย คุณค่าเดิม แต่มันยังมีศักยภาพที่จะผลิตความหมายใหม่ขึ้นมาด้วย

(Williams,1981, p.95-96 cited in Kamawan, 1994, p.103-104)

วัตถุสัญลักษณ์ที่มีพื้นฐานมาจากความเชื่อในท้องถิ่นและในสังคมไทยที่สร้างขึ้นในวัดไทยสามัคคีได้แก่ รูปเคารพเจ้าพ่อพะวอ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวตากและกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอให้ความเคารพนับถือ เนื่องจากท่านได้สู้รบกับข้าศึกศัตรูจนสิ้นชีวิตเพื่อปกป้องบ้านเมือง พระโพธิสัตว์กวนอิมไม้แกะสลักซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของชาวไทยเชื้อสายจีน เทวรูปพระพิฆเนศปางอุ้มทรัพย์สินพูนทวี และราหูอมจันทร์ อีกทั้งอำเภอแม่สอดยังเป็นที่ตั้งของจุดผ่านแดนถาวร ประชาชนทั้งชาวไทยและชาวเมียนมาจึงเดินทางติดต่อกันอยู่เสมอ วัดไทยสามัคคีเป็นสถานที่หนึ่งทางศาสนาในจังหวัดตากที่ชาวเมียนมาทั้งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยและจากประเทศเมียนมาเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมอยู่เสมอ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่านอกจากการสร้างวัตถุสัญลักษณ์ที่มีพื้นฐานจากความเชื่อในท้องถิ่นและในสังคมไทยแล้ว ยังมีการสร้างวัตถุสัญลักษณ์ที่มาจากความเคารพศรัทธาของชาวเมียนมาด้วยดังจะเห็นได้จากการสร้างพระพุทธรูปหามุนีสะหลีเมืองนวดที่จำลองมาจากพระหามันมุนีพระพุทธรูปที่เป็นที่เคารพศรัทธาของชาวเมียนมา โดยผสมผสานรูปแบบพระพุทธรูปทรงเครื่องศิลปะพม่าประยุกต์เข้ากับพระพุทธรูปปางมารวิชัยศิลปะสมัยอยุธยา ไม่เพียงแต่การสร้าง

พระพุทธรูปที่ผสมผสานศิลปะพม่าและไทยเท่านั้น รูปแบบสถาปัตยกรรมได้แก่ หลังคาของศาลาพญานาคที่มีลักษณะเป็นหลังคาทรงพญาธาตุแบบพม่าผสมผสานกับรูปแบบสถาปัตยกรรมล้านนา

นอกจากวัดไทยสามัคคีจะผลิตข้าววัตถุสัญลักษณ์ในรูปพระพุทธรูป เทวรูป และรูปเคารพแล้ว จะเห็นได้ว่าผลิตข้าววัตถุสัญลักษณ์ในรูปวัตถุมงคลให้ผู้เคารพศรัทธาได้เข้าไปบูชาตามความเชื่อตามความเคารพศรัทธาเพื่อความเป็นสิริมงคลและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวเมียนมา วัตถุสัญลักษณ์ในรูปวัตถุมงคลที่ทางวัดสร้างได้แก่ พระพุทธรูปพระเจ้าทันใจ พระเครื่อง เช่น พระเจ้าสัวพะวอ พระกริ่งพะวอ พระเจ้าทันใจรัตนมุงเมืองรุ่งนราหุอมจันทร์ พระเจ้าทันใจรัตนมุงเมืองรุ่งนพระกริ่งทันใจ เป็นต้น พระพิฆเนศ เจ้าพ่อพะวอคุ้มภัยเทพทันใจ (นัตโอบโอบิ)

๒.๒ การสืบทอด ผสมผสาน และการสร้างสรรค์ประเพณีใหม่ในกิจกรรมการท่องเที่ยว ๑๒ เดือน

กิจกรรมการท่องเที่ยว ๑๒ เดือนของวัดไทยสามัคคี ที่กำหนดลงในแผนกิจกรรมการท่องเที่ยวมีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลายลักษณะ ได้แก่

๑. ประเพณีเนื่องในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ตัวอย่างเช่น ประเพณีเข้าวัดทำบุญวันวิสาขบูชาถวายข้าวพระพุทธรูป ประเพณีตักบาตร เทโวโรหณะ ประเพณีถวายดอกกล้วยจะกำบูชาพระเจ้าทันใจ เป็นต้น

๒. ประเพณีสืบสองเดือนล้านนา ได้แก่ เทศกาลเดือนสี่ข้าวหลาม ประเพณีล้านนาสงฆ์พระเจ้าทันใจปีใหม่เมือง ประเพณีเป็ง ประเพณีล้านนาไหว้สาพระเจ้าทันใจรัตนมุงเมือง มีพิธีสืบชะตาหลวง เทศกาลกินอาหารพื้นเมือง

๓. ประเพณีเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติได้แก่ ประเพณีสืบชะตาป่าชุมชน ห้วยขุน กิจกรมปลูกต้นไม้วันมาฆบูชา โดยก่อนจะถึงวันมาฆบูชาประมาณ ๑-๒ วันชาวบ้านและพระสงฆ์จะไปปลูกต้นไม้ที่ป่าชุมชน

๔. เทศกาลสำคัญของชาวไทยเชื้อสายจีน ได้แก่ เทศกาลตรุษจีนวัดไทยสามัคคี เทศกาลกินเจพระเจ้าทันใจ

๕. กิจกรรมสำคัญในรอบปีปฏิทินได้แก่ เทศกาลทำบุญขึ้นปีใหม่ กิจกรรมวันเด็กแห่งชาติวัดไทยสามัคคี กิจกรรมวันแม่แห่งชาติวัดไทยสามัคคี และกิจกรรมวันพ่อแห่งชาติวัดไทยสามัคคี

ประเพณีและเทศกาลที่วัดไทยสามัคคีเลือกจัดขึ้นนั้นมีทั้งแบบดั้งเดิม แบบผสมผสาน และแบบสร้างสรรค์ใหม่ได้แก่

ประเพณีและเทศกาลแบบดั้งเดิม เป็นการสืบทอดประเพณีและพิธีกรรมที่คนในท้องถิ่นถือปฏิบัติกันมาแต่ดั้งเดิม ได้แก่ เทศกาลเดือนสี่ข้าวหลาม ซึ่งชาวบ้านจะนำข้าวที่เก็บเกี่ยวเสร็จใหม่มาทำข้าวหลาม และนำไปทำบุญถวายพระ รวมถึงเอาข้าวสาร และข้าวเปลือกที่เก็บเกี่ยวเสร็จใหม่ไปทำบุญถวายพระด้วย ประเพณีเข้าวัดทำบุญวันวิสาขบูชาถวายข้าวพระพุทธรูป ประเพณีถวายดอกกล้วยจะก่าบูชาพระเจ้าทันใจ ชาวบ้านหมู่บ้านไทยสามัคคีและผู้ที่ศรัทธานำดอกกล้วยจะก่าซึ่งจะออกดอกในช่วงเดือนมิถุนายน-ตุลาคม มารูปไหว้ขอพรและถวายพระเจ้าทันใจเป็นพุทธบูชา

ประเพณีและเทศกาลแบบผสมผสาน เป็นการสืบทอดประเพณีแบบดั้งเดิม และผสมผสานกิจกรรมใหม่ที่ไม่เคยปฏิบัติมาก่อน เพื่อสร้างสีสันและดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว เช่น ประเพณียี่เป็งลอยกระทงวัดไทยสามัคคี ในอดีตชาวบ้านหมู่บ้านไทยสามัคคีจะนำกระทงมาที่วัด พระสวดขอขมาพระแม่คงคา เสร็จแล้วชาวบ้านจะนำกระทงไปลอยในสระน้ำภายในวัดไทยสามัคคี ต่อมาเมื่อวัดไทยสามัคคีเป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้น ทางวัดได้เพิ่มกิจกรรมได้แก่ กิจกรรมประกวดนางนพมาศสูงวัย กิจกรรมแห่กระทงแบบพื้นเมืองโดยใช้เกวียนโบราณแห่รอบหมู่บ้าน กิจกรรมการฟังอาณิสสส์ผางประทีป เทศกาลสงกรานต์ แต่เดิมจะสงฆ์น้ำพระเจ้าทันใจ มีกิจกรรมขนทรายเข้าวัด แห่ไม้ค้ำสะหลี และทำโรงทานเลี้ยงอาหารแก่ผู้ที่มาร่วมงาน ในระยะหลังเพื่อรองรับการท่องเที่ยวทางวัดจึงได้เพิ่มกิจกรรมการประกวดเทพบุตรทันใจ เทพธิดาทันใจ วัดไทยสามัคคี โดยคัดเลือกเด็กและเยาวชนในชุมชนมาประกวดแข่งขันกัน

ประเพณีและเทศกาลที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ เป็นประเพณีใหม่ที่ไม่เคยปฏิบัติมาก่อน โดยประเพณีที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่นั้นผลิตซ้ำจากประเพณีพิธีกรรมและวัฒนธรรมของชาวล้านนา หรือวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น ได้แก่ ประเพณีล้านนา

โหว้สาพระเจ้าทันใจรัตนมุงเมือง นำพิธีสืบชะตาหลวงซึ่งเป็นพิธีกรรมในท้องถิ่น มาผสมผสาน ประกอบกับมีกิจกรรมขบวนแห่รูปจำลองพระเจ้าทันใจด้วยเกวียนโบราณ และแสดงการฟ้อนรำของชาวบ้านและเยาวชน เป็นการแสดงฟ้อนรำแบบล้านนา เช่น ฟ้อนเล็บ ฟ้อนกิ่งกะหว่า ฟ้อนจ้อง (ฟ้อนร่ม) ตีกลองสะบัดชัย เป็นต้น เทศกาลกินอาหารพื้นเมืองบ้านไทยสามัคคีที่สร้างขึ้นใหม่โดยนำวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นที่ปฏิบัติกันมาในชุมชนมานำเสนอ ในงานนี้ชาวบ้านจะมาช่วยกันทำอาหารท้องถิ่นเช่น น้ำพริกน้ำปู ส้มตำ แกงแค ขนมจีนน้ำยวก เป็นต้น ให้ผู้ที่มาร่วมงานได้รับประทานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และภายในงานดังกล่าวยังนำผลิตภัณฑ์ชุมชนได้แก่ ผลผลิตทางการเกษตรของชาวบ้าน และขนมพื้นเมือง (ข้าวแต๋น ขนมวง) มาวางจำหน่าย ซึ่งนอกจากจะนำเสนอวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นแล้ว ยังสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านหมู่บ้านไทยสามัคคีอีกด้วย

สรุปและอภิปรายผล

เมื่อวัดไทยสามัคคีมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมวัดจำนวนมากขึ้น การพัฒนาวัดเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการท่องเที่ยวเชิงศาสนาจึงเป็นสิ่งสำคัญ จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของวัดไทยสามัคคีที่เกิดขึ้นนั้นสอดคล้องกับสมมติฐานแนวคิดคติชนสร้างสรรค์ของศิริพร ณ ถลาง ที่นำคติชนในสังคม ประเพณีมาปรับใช้ด้วยการผนวกกับวิถีคิดในการสืบทอดและผลิตซ้ำ การประยุกต์และการผสมผสาน การสร้างสรรค์ในบริบทใหม่ ซึ่งวัดไทยสามัคคีนำคติชนมาปรับใช้เพื่อรองรับบริบทการท่องเที่ยวเชิงศาสนาประกอบด้วยการพัฒนาวัด การสร้างพระพุทธรูป เทวรูป รูปเคารพ การสร้างวัดถ้ำมุงคลต่าง ๆ โดยมีพื้นฐานแนวคิดมาจากความเชื่อในท้องถิ่น ความเชื่อในสังคมไทย และความเชื่อของชาวเมียนมา ส่วนกิจกรรมการท่องเที่ยว ๑๒ เดือนของวัดไทยสามัคคีทั้งประเพณีและเทศกาลดั้งเดิม ประเพณีดั้งเดิมที่มีการเพิ่มเติมกิจกรรมต่าง ๆ และประเพณีและเทศกาลที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ซึ่งประเพณีและเทศกาลต่างๆในกิจกรรมการท่องเที่ยว ๑๒ เดือนนำวัฒนธรรมในท้องถิ่นมานำเสนอในลักษณะการแสดง เพิ่มกิจกรรมการประกวดเพื่อดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวให้มาเข้าร่วมกิจกรรมประเพณี ซึ่งสอดคล้องกับที่ศิริพร ณ ถลาง กล่าวถึงการปรับใช้ประเพณีพิธีกรรมในบริบทใหม่ว่า ประเพณีพิธีกรรมใน

อดีตมีบทบาททางจิตใจเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และบทบาททางสังคมที่ช่วยให้สังคมมีความสามัคคีเข้มแข็ง ทว่าปัจจุบันประเพณีมีหน้าที่ใหม่เพื่อตอบสนองการท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวที่มีบทบาทเป็นผู้ชมไม่ใช่เจ้าของประเพณี (Nathalang, 2016, p.88)

References

- Kamawan, K. (1994). *Raymond William's Thoughts in Cultural Study and the Study of Consumerism*. (Master Thesis). Thammasart University, Bangkok, Thailand.
- Kitkosol, M. (2017). *Phon Kan Damnoen Ngan Khrongkan Muban Raksa Sinha Ban Thai Samakkhi Mu 9 Tambon Mae Kasa Amphoe Maesot Cangwat Tak* [The Operation of a Village's Five Precepts Project, Ban Thai Samakkhi Moo 9, Mae Kasa Sub-district, Mae Sot District, Tak] .
- Nathalang, S. (2016). *Khatichon Sangsan: Bot Sangkhro Lae Thritsadi* ["Creative folklore": synthesis and theory]. Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization).
- Nathalang, S. (2015). *"Prapheni Sangsan" Nai Sang Khom Thai Ruamsamai* ["Creative Tradition" in Contemporary Thai Society]. Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization).
- National News Bureau of Thailand. (2018). *The Vice Governor of Tak Province Presiding over the Opening of The Temple Tourism Project in 55 Secondary Provinces*. Retrieved from http://thainews.prd.go.th/th/website_th/news/news_detail/WNECO6109010010008?fbclid=IwAR1VkzKfuW65IpTkD_hHXuinSdNGaTYVxWTrgRMfwUfOgzjn18Q3ceVN

Ritter, P. (2015). Religious and Cultural Tourism Management Model in Buddhist Temples. *Journal of Liberal Arts, Ubonratchathani University* 11(1), 1-23.

Personal Interviews

Tikkhayano, C. (2019, September 17). Personal Interview.

Tikkhayano, C. (2019, September 26). Personal Interview.

Tikkhayano, C. (2019, October 9). Personal Interview.